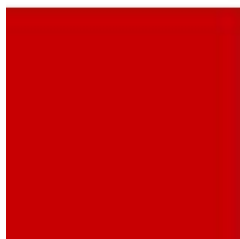

Socialrealisme

KRITIK / 05.09.20

Den arbejderistiske nostalgi driver ned ad siderne i romanen, der (også) vil definere hvad det rigtige Danmark er.

Kristoffer Granov

Peder Frederik Jensens nye roman *Det Danmark du kender* er nærmest overløst med markører for underklasse: Røde Look, knallerter, forårsruller, joggingtøj, overvægt, sorte penge, slush ice (blå), Aldi, færdigretter, campingvogn, trailer, nuggets, læderveste, grillbarer, energidrikke, syntetiske tæpper, hjemmerullede cigaretter.

Markørerne lader nærmest til at være stablet op, så de skal vælte ned over de kulturelitære litteraturtyper, der skal læse bogen. Lidt ligesom at Mattias Tesfaye ikke kan åbne munden uden at sige skurvogn, kan Jensen heller ikke lade være med at dryppe klassemarkører udover siderne.

Og selvom intentionerne for både Tesfaye og Jensen kan være nok så fine, så virker det lidt anmassende og irriterende autenticitetspostulerende.

Bogen følger fire karakterer, der alle har rødder på Lolland. Niels er en ung mand vokset op i den dybeste armod. Han går i gymnasiet og vil være elitesoldat eller måske højernational militærsoldat.

En af bogens flerdimensionelle karakterer er den tvivlende lastbilchauffør Frank. Han forholder sig nysgerrigt og bekymret til verden, når han grublende sidder i sin kabine på motorvejen. Han er en fornøjelse at være i selskab med.

Så er der Sigrid, der er den eneste af bogens hovedkarakterer, som kommer fra bedre kår. Hun har tjent en masse penge på boligmarkedet i København og er flyttet tilbage til det herskabelige landbrug, hun er vokset op på og har omlagt til økologi med gårdbutik og det hele.

Og så er der Morten. Den lokale borgmester, der inkarnerer det nutidige arbejderistiske socialdemokrati. Bogen er på mange måder en dramatisering af velkendte politiske debatter fra de sidste 10 år. Aktuelle farer lurar i prosæns skygger: Østarbejdere, privatiseringer, infrastrukturproblemer, outsourcing. Udkantstristessen vil ingen ende tage.

Bogens første del, der følger Niels og hans familie på samfundets absolutte bund, virker problematisk som klassekildring. For middelklasseleseren er det svært at tro på, at underklasse og fattigdom nærmest automatisk er lig med moralsk fordærv. Forældre, der er onde ved deres børn, mænd der behandler kvinder som skidt, kriminalitet og psykopater, der vil voldtage Pernille Skipper analt som straf for socialisme.

Alt imens portrætteres faglærte arbejdere som moralsk højerstående væsener med sunde værdier. Hvorfor overhovedet sammenkoble moralsk habitus med social klasse? Man er vel ikke et dårligere eller bedre menneske fordi man har den ene eller anden uddannelsesbaggrund?

“ Hvorfor overhovedet sammenkoble moralsk habitus med social klasse?

Staten, hele den kæmpestore velfærdsstat, er underligt fraværende i den lollandske elendighed i bogens første del. Den er til gengæld massivt til stede i den del af bogen, der omhandler Morten, som er borgmester i en provinsby på Lolland.

Velfærdsstatens forfald ses gennem hans gamle mors øjne i en lang scene i hendes beskyttede bolig. Om det er socialdemokratisk nostalgi efter de gode gamle dage eller samfundskritik er lidt uklart. Måske er det endnu en bedrøvelig besked til elitens litteraturlæsere. Eller måske til Socialdemokratiet, men i så fald er det en besked, de har fatter for nogle år siden, da det blev kutyme for ambitiøse socialdemokrater at lægge afstand til deres egen akademiske baggrund og i stedet behændt fortælle om deres forældres autentiske liv i velfærdsstatens glansperiode.

Det er sjældent, man ser et kunstværk, der stiller sig på magthavernes side og så tydeligt taler deres sprog. Det er derfor heller ikke noget under, at den socialdemokratiske minister Kaare Dybvad på sociale medier

FAKTA

Peder Frederik Jensen, *Det Danmark du kender*, People's Press

Artiklen er med i det næste ATLAS Magasin, der udkommer d. 25.9. Du kan tegne abonnement her, så modtager du bladet i postkassen.

Vi bruger cookies

Vi bruger cookies til at integrere med vores videoudbydere og til at lave anonymiseret statistik over trafikken på vores hjemmeside.

[Læs mere](#)

Statistik

Sociale Medier

Giv samtykke til alle

Mere om vores privatlivspolitik

historien om de kolde mennesker i finansministeriet, det ikke forstår kød og blod.

“ **Det er sjældent man ser et kunstværk, der stiller sig på magthavernes side og så tydeligt taler deres sprog.**

Mens arbejderistisk nostalgi driver ned af siderne, går det mere og mere op for Morten, at noget vigtigt er gået tabt. (Og sådan er det jo, som Margrethe Vestager ville have sagt.) Men det er ikke bare solidariteten og respekten for håndens arbejde, der er faret vild. Det er også Socialdemokratiet. Den ægte arbejder Morten føler sig nemlig ikke hjemme, da han vokser op i Nyrups neoliberale og akademiserede Socialdemokrati.

I en scene midt i Mortens valgkamp går han inde i nogle gamle arbejderboliger og »frygter socialstatens sammenbrud.« Det bliver næsten komisk da han forsøger at mane en parti-ånd frem: »Anker, råber han, men får intet svar. Måske var du den sidste.«

Morten er fanget i den socialdemokratiske rådvildhed fra før Mette Frederiksen: Hvordan skal man bevare og modernisere på samme tid? Hvordan stiller man sig i spidsen for et system, man både har bygget og undermineret?

For Borgmester Morten personligt bliver det hans undergang, at han går i seng med kosmopoliten og økologen Sigrid. Er det symbolik? Er det fordi socialdemokratiet har glemt sine småborgelige rødder og loyaliteten med det nære praktiske fællesskab, at de tabte magten til DF, Venstre og DJØF?

Der har de sidste efterhånden mange år foregået en politisk kamp om at definere, hvad det rigtige Danmark er. Det, der kommer til udtryk når statsministeren (og for den sags skyld de fleste politikere), postulerer, at netop de ved, hvad »danskernes« længes efter.

“ **Det virker ligesom for voyeuristisk til at være troværdigt.**

Det lader til, at forfatteren vil tage del i den kamp. Som der står på bagsiden, tegner den et portræt af »et Danmark, hvor uligheden vokser og fællesskabet er i opløsning.« Hvis man synes, det lyder som en politisk kampagnefilm, er det ikke helt i skoven. Jeg kan bare ikke finde ud af om den så er fra DF eller Socialdemokratiet. Ligesom hos de to partier, har den sociale indignation det med at ramme en socialrealistisk tone. Det er desværre også tilfældet med romanen. Det virker ligesom for voyeuristisk til at være troværdigt.

Forfatteren har selv tidligere argumenteret for en mere »verdensvendt« litteratur, hvilket i sig selv er en sympatisk og ærefuld tanke og en tiltrængt kritik af en døsig middelklasselitteratur, der af og til læner sig mod de allermost borgerlige dele af livet. Familien, parforholdet, eller den grufule oplevelse af forældrenes skilsmisse.

Men udover indvendingen, at den indre verden er ligeså legitim en verden som den politiske, så må man vel også kunne kræve af en politisk litteratur, at den er original nok til at kunne give læseren nogle erkendelser eller bare nye perspektiver på den verden, som den omhandler.

Bogen viser på den måde også den samfundsendagerede kunsts begrænsninger. Dens pointe kunne have været en helt fin kronik i Politiken, der kunne belyse en masse åbentlyst blinde vinkler hos en masse naive velstående byboere, men som politisk samtidsanalyse bliver man klogere af at læse Altinget.